

Der er brug for hverdagseksperter i store anlægsprojekter

Borgernes hverdagserfaring er nøglen til at udvikle klimatilpasningsløsninger, der ikke blot fungerer teknisk, men også skaber medejerskab, mere samskabte løsninger og folkelig opbakning – fra idé til virkelighed.

Af **Kolja Dahlin**,
seniorkonsulent,
og **Johan Galster**,
direktør og
demokratirådgiver,
We Do Democracy

Når kommunerne klimatilpasser, står de over for en række svære valg. Hvis beslutningerne træffes hen over hovedet på borgerne, risikerer projekterne at møde modstand og blive bremsede. Erfaringer fra hele landet viser, at folkelig opbakning er afgørende. Derfor er det nødvendigt at bringe hverdagseksperterne – borgerne selv – med ind i beslutningsrummet.

I Egedal Kommune arbejder man systematisk med at involvere borgerne gennem en borgersamling. Her er 36 repræsentativt udvalgte borgere valgt til at rådgive kommunen og forsyningsselskabet Novafos om, hvordan klimatilpasningen bedst balanceres mellem tekniske, miljømæssige og sociale hensyn.

Teknisk viden er ikke nok

Klimaforandringerne betyder mere vand, større uforudsigelighed og flere tørkeperioder. Kommunerne skal vælge mellem klassiske underjordiske løsninger eller blå-grønne alternativer som regnbede. Beslutningen er kompleks, og tekniske eksperter som ingeniører og planlæggere har naturligvis en central rolle, men deres modeller og beregninger fortæller ikke hele historien.

Løsningerne skal fungere i hverdagen. Hvor skal vandet ledes hen, hvordan påvirker det lokale områder, og hvilke afledte konsekvenser får det for beboere, trafik og rekreative muligheder? Den viden sidder borgerne med. Ved at inddrage dem tidligt kan kommuner undgå dyre fejl og sikre løsninger, der både fungerer og har lokal opbakning.

Svag inddragelse skaber modstand

Store projekter vækker ofte følelser. Stop Lynetteholm-bevægelsen, protester mod solcelleparker eller modstand mod vindmøller har alle det til fælles, at borgere oplevede at ikke blive hørt. Når beslutninger opleves at blive truffet uden en åben dialog med omverdenen, mister de legitimitet. Konflikter trækker ud, og projekter risikerer at gå i stå, som tilfældet var med udvidelsen af Aarhus Havn.

DAD-modellen – Decide, Announce, Defend – er forældet. Åbne borgermøder, hvor borgerne informeres, efter beslutningen er truffet, er ikke nok. Dialog uden reel indflydelse skaber frustration frem for fællesskab.

Fra borgermøder til borgersamlinger

For at skabe ægte medejerskab skal borgerne involveres før beslutningen – ved at flytte inddragelsen fra bagkant til forkant. Borgersamlinger tilbyder en ny vej i den tidlige inddragelse. Her får medlemmerne tid til at lære, diskutere og formulere anbefalinger. Dette styrker både kvaliteten af løsningerne og borgernes accept.

En borgersamling er meget mere end et traditionelt borgermøde. Det er en omhyggeligt tilrettelagt og faciliteret proces, hvor en demografisk bred gruppe af borgere – udvalgt ved lodtrækning – arbejder sammen om at finde svar på samfundets komplekse spørgsmål. Gruppen spejler mangfoldigheden i befolkningen og består af mennesker med forskellige aldre, køn, uddannelser og livserfaringer. Fælles for dem er, at de alle er hverdagseksperter med førstehåndskendskab til det levede liv.

Gennem oplæg og dialog bliver gruppens medlemmer klogere sammen. De lærer ikke kun af eksperterne, men også af hinanden. Målet er ikke at fremsætte individuelle ønsker eller særinteresser, men at formulere fælles anbefalinger. Anbefalinger, der bygger på gensidig forståelse, og som afspejler, hvad der giver bedst mening for det brede fællesskab.

Når arbejdet er afsluttet, afleverer borgersamlingen en række velovervejede og balancerede forslag til politikerne. Det er ikke beslutninger i sig selv, men kvalificerede bud fra almindelige mennesker på løsninger, der er både fornuftige og gennemarbejdede.

Borgersamlingen i Egedal Kommune består af 36 borgere, der repræsenterer et bredt udsnit af kommunens befolkning – her på inspirationstur.
FOTO: WE DO DEMOCRACY

Borgersamlinger har tre karakteristika

- 1 Mandat**
Borgerne får en tydelig opgave, og politikerne forpligter sig til at arbejde med anbefalingerne. Det skaber klare rammer og forventninger.
- 2 Lodtrækning**
Deltagerne udvælges, så de repræsenterer kommunens mangfoldighed på tværs af alder, køn, indkomst og geografi.
- 3 Læring og deliberation**
Ekspertoplæg, gruppearbejde og diskussioner sikrer, at deltagerne træffer informerede valg og udvikler fælles løsninger.

Case: Egedal Kommune – borgere i front for klimatilpasning

Egedal Kommune står over for betydelige udfordringer med stigende nedbør og overbelastede afløbssystemer. For at imødekomme disse udfordringer har kommunen, i samarbejde med forsynings-selskabet Novafo og rådgivningsfirmaet We Do Democracy, igangsat en borgersamling. Formålet er at inddrage borgerne i beslutningsprocessen omkring klimatilpasning, især i områderne Ølstykke og Stenløse.

Over 500 borgere tilmeldte sig lodtrækningen om at deltage i borgersamlingen. Heraf blev 36 borgere udvalgt, så de repræsenterer et bredt udsnit af kommunens befolkning med hensyn til alder, køn, bopæl og uddannelsesniveau. Dette sikrer, at forskellige perspektiver og erfaringer bliver en del af beslutningsgrundlaget.

Borgersamlingen er struktureret omkring seks fysiske samlinger, hvoraf et er åbent for offentligheden. Deltagerne modtager oplæg fra eksperter, herunder klimaforskere som professor Sebastian Mernild, der har belyst de lokale konsekvenser af klimaforandringerne. Derudover har deltagerne været på inspirationsture for at se eksempler på vellykkede klimatilpasningsprojekter i praksis.

Borgersamlingens arbejde kulminerer i en række anbefalinger, der skal præsenteres for byrådet. Disse anbefalinger vil danne grundlag for kommunens fremtidige klimatilpasningsstrategier og sikre, at beslutningerne er forankret i borgernes erfaringer og behov.

Hverdagseksperter gør forskellen

Store anlægsprojekter har brug for begge perspektiver: teknisk ekspertise og lokal erfaring. Borgersamlinger bygger bro mellem de to. Når borgerne bliver medskabere, udarbejdes løsninger, der ikke blot er funktionelle, men også forankrede i virkeligheden.

Ved at give hverdagseksperterne en stemme styrker vi beslutningernes kvalitet og sikrer den folkelige opbakning, som er nødvendig, hvis klimatilpasningen skal lykkes. Med borgernes fælles retningsangivelse får politikerne en stærk hånd i ryggen til at træffe de store beslutninger på vegne af fællesskabet.

Borgernes hverdagserfaring er nøglen til at skabe løsninger, der både virker i praksis, har folkelig opbakning og gør vores politikere mere modige til at træffe de nødvendige langsigtede løsninger.